

Daf Panorama

La Yéchiva Ohavei Toratéha sous l'égide de Rav Israel Abib
Complément à l'étude du Daf Hayomi

Baba Batra, Daf 8

ב"ב ח

א. ת"ח פטורים ממסים. ב. יתומים חייבים בצרכי העיר. ג. דין ת"ח בחפירות. ד. פורענות בשביל ע"ה. ה. השוהה בעיר. ו. יתומים ז. פדיון שבויים. ח. נגבית בשנים או בג'. ט. תמחוי וקופה. י. ממשכנים. יא. שכרם. יב. דין הגבאים. יג. והייתם נקיים. יד. רשאים לשנות.

א. דבר שהוא צריך לשמירת העיר כגון חומות העיר ומגדלותיה ושכר השומרים לא היו ת"ח חייבים לתת להם כלום שאין צריכין שמירה שתורתן שמירתן. ולכן היו פטורים מכל מיני מסים, בין מסים הקצובים על כל בני העיר בין מס שהוא קצוב על כל איש לבדו, בין הקבועים בין שאינם קבועים וחייבים בני העיר לפרוע בשבילם וכו' (יו"ד רמג, ב).

ב. כל הדברים הצריכים לשמירת העיר לוקחים מכל אנשי העיר אפילו מהיתומים חוץ מת"ח וכו'. היו חופרין נהר להביא למדינה מים גובין אפילו מהיתומים שזו זכות להם כדי שישקו ממנו שדותיהם וכרמיהם, לפיכך אם אירע שום דבר שלא באו המים הואיל ולא נהנו מהם היתומים מחזירים להם כל מה שנלקח מהם וכל כל כיוצ"ב (חו"מ קסג, ד).

ג. ת"ח לא היו יוצאים בעצמם עם שאר העם לעשות בבנין ובחפירות העיר וכיוצ"ב שלא יתבזו בפני עמי הארץ. וכיון שהם פטורים אפילו אחרים במקומם אין שוכרים. בד"א כשכל אדם יוצא בעצמו אבל אם אין יוצאים בעצמם אלא שוכרים אחרים במקומם או גובים ממון מבני העיר לעשותו אם דבר שצריך לחיי האדם כגון בארות מים וכיוצא בהם חייבים לתת חלקם (יו"ד רמג, א' וב').

ד. רבי פתח אוצרות בשני בצורת ואמר יכנסו בעלי מקרא בעלי משנה בעלי גמרא בעלי הלכה בעלי הגדה, אבל עמי הארץ אל יכנסו, שאין פורענות באה לעולם אלא בשביל עמי הארץ (ולבסוף פתח לכולם משום רבי יונתן תלמידו שדחק ונכנס וביקש שיפרנסו ככלב וכעורב, ואמר שלא קרא ולא שנה שלא רצה להנות מכתרה של תורה).

ה. השוהה בעיר שלשים יום נקרא מיושבי העיר, י"ב חדש נקרא מאנשי העיר (ונ"מ לעיר הנדחת, ולנדרים, ולשלם לצרכי העיר). כ' בש"ע (יו"ד רנו, ה): מי שישב במדינה ל' יום היו כופין אותו ליתן צדקה לקופה, ג' חדשים לתמחוי, ששה חדשים בכסות שמכסין בה עניי העיר, ט' חדשים לקבורת העניים. בד"א שאינו רוצה להשתקע, אבל אם בא כדי להשתקע כופין מיד (וי"א דבוה"ז משערים לכל בשלשים יום, רמ"א).

ו. [כלל הדבר כל דבר שיש להם הנאה ממנו גובים אפילו מיתומים אבל מהחכמים לא שאינם צריכים שמירה שתורתם משמרתם]. יתומים אין פוסקים עליהם צדקה אפילו לפדיון שבויים אפילו יש להם ממון הרבה אלא פוסקין עליהם לכבודם כדי שיצא להם שם (יו"ד רמח, ג).

ז. אין מצוה גדולה כפדיון שבויים (רנב, א ביו"ד) שהשבוי מסור ביד העכו"ם לעשות בו כל חפצו אם למות אם לחרב אם לרעב. וכששלחה איפרא הורמיז מעות לרב יוסף ואמרה לו שיהיה למצוה רבה, נתנו לפדיון שבויים.

ח. הקופה אינה נגבית בפחות משנים שאין עושים שררה על הצבור בממון בפחות משנים אבל לאחר שנגבית אחד נאמן עליה להיות גזבר. וכן יכולים למנות שני אחים להיות גזברים. ואינה מתחלקת אלא בשלשה לפי שהיא כדיני ממונות לעיין על כל עני ועני כמה הוא ראוי ליתן לו. ותמחוי (פי' מיני מאכל שגובים מבני העיר לחלק לעניים) כמו שמתחלק בשלשה כך אינו נגבה אלא בשלשה לפי שאינו דבר קצוב וצריכים לעיין על כל אחד ואחד כמה ראוי שיתן (יו"ד רנו, ו).

ט. התמחוי נגבה בכל יום והקופה מערב שבת לערב שבת. התמחוי לעניי עולם והקופה לעניי אותה העיר בלבד. רשאים בני העיר לעשות (פי' לשנות) קופה תמחוי ותמחוי קופה ולשנותם לכל מה שירצו מצרכי ציבור וכו' (יו"ד רנו, ז). ורשאים בני העיר לקוץ להם שער לכל דבר שירצו (פי' כגון להגדיל ולהקטין הסאה או שער התבואה או שכר פועלים) ולהתנות ביניהם שכל מי שיעבור קונסים אותו כך וכך (חו"מ רלא, כז).

י. מי שנותן פחות ממה שראוי (לו) ליתן ב"ד היו כופין אותו ומכין אותו מכת מרדות עד שיתן מה שאמדהו ליתן ויורדים לנכסיו בפניו ולוקחים ממנו מה שראוי לו ליתן. ממשכנים על הצדקה אפילו בערב שבת (אבל) אדם שוע שנותן צדקה יותר מהראוי לו או שמיצר לעצמו ונותן לגבאי כדי שלא יתבייש אסור לתובעו ולגבות ממנו צדקה והגבאי שמכילמו ושואל ממנו עתיד הקב"ה ליפרע ממנו (יו"ד רמח, א' ב' וז').

יא. והמשכילים יזהירו כוונה הרקיע, זה דין שדן דין אמת לאמתו. ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד אלו גבאי צדקה (וכ"כ הרמב"ם פ"י ממתנ"ע ה"ו). ובברייתא פירשו המשכילים זה שדן דין אמת וגבאי צדקה. ומצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות. ועל החכמים נאמר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו.

יב. דין הגבאים: א' גבאי צדקה אינם רשאים לפרוש זה מזה בשוק אלא כדי (שיראו זה את זה, רמ"א. כגון) שיהיה זה פורש לשער וזה פורש לחנות וגובים. ב' מצא הגבאי מעות בשוק לא יתנם לתוך כיסו אלא לתוך ארנקי של צדקה וכשיגיע לביתו יטלם. ג' היה הגבאי נושה בחבירו מנה ופרעו בשוק לא יתנם לתוך כיסו אלא לתוך ארנקי של צדקה וכשיגיע לביתו יטלם. ד' ולא ימנה מעות הקופה שנים שנים אלא אחד אחד מפני החשד (פי' שלא יאמרו שנים הוא מטיל ואינו מונה אלא אחד, ט"ו) שנאמר והייתם נקיים מה' ומישראל (יו"ד רנו, א).

יג. ה' גבאי צדקה שאין להם עניים לחלק מצרפים המעות דינרים (פי' מחליפים הרבה מעות במעט דינרים) לאחרים אבל לא לעצמם ו'וכן אם צריכים למכור מה שגבו מהתמחוי ימכרו לאחרים אבל לא לעצמם מפני החשד (שם, ב).

יד. מתחילה היה רבה נמנע מלישב על מחצלאות בהכנס שנקנו ממעות הקופה, כיון דשמע לברייתא שרשאים לשנותה לכל מה שירצו, היה יושב. ועוד היה עושה ב' כיסים אחד לעניי עולם ואחד לעניי העיר ולסוף עשה כיס אחד והתנה עם הצבור לחלקם לכל הבא.

Rav Elisha Abib

www.dafhayomi.fr - +33 6 14 55 78 08 - Sponsorisez le Daf Panorama - Info@dafhayomi.fr

Ce feuillet est dédié à la mémoire de Barouch Ben Aaron, David Ben Yehouda, Chemouel Ben Rahmouna © Olivia Chira Arsa Bat Lea

www.ohavei-torateha.com